

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİN KURAMSAL TEMELLERİ - SÜREÇLERİ

Klasik Kuramlar

a) Bilimsel Yönetim Kuramı: *İşin yapısı standartlaştırılmalı *Kisiler eğitilmeli

- TAYLOR -

*En kısa süre

*Güdüleyici ücret sistemi

Çalışanlar Makine gibi

*Bilimsel yöntemler

*Üretim mik. göre ödeme

(İşçiler nasıl daha verimli çalışır) *İşçiler denetlenmeli

*Planlama ve uygulama ayrılmalı

b) Yönetim Süreçleri:

Yapısal ilkeler

Süreç ilkeleri

Sonuçlarla ilgili ilkeler

- FAYOL -

- İş bölümü

- Komando birliği

- Girişim ilkesi

(Örgüt nasıl daha iyi yönetilir)

- Yetki sorumluluk

- Disiplin

- İşe devamlılık

- Yönetim birliği

- Adalet

- İşbirliği ilkesi

- Merkezilik

- Maaş ve ücret ilkesi

- Düzen ilkesi

- Hiyerarsi

- Genel çıkarların

kisisel çıkarlara
üstünlüğü

c) Bürokrasi Kuramı: *Bir örgütte bireyler arasındaki ilişkileri etkilemek, oluşturmak

(Max Weber)

*Örgütteki konular arasında açık ve net bir iş bölümü olmalı

*Piramit biçimindeki hiyerarşik bir yapı

*Üst amire karşı sorumluluk

*Normlar

*Teknik yeterlilik

*Terfi sistemi

*Kaynakları örgütün ihtiyacına göre dağıtılır, kullanılır

Neo-Klasik Kuram

a) Hawthorne Araştırmaları: *Toplumsal etkenler üretimi etkiler

(F. Roethlisberger - Elton Mayo) *Grup normlarına uygun üretim yapılır

*Ekonomik olmayan ödülleri ve yaptırımları bireyin davranış etkilere

b) X-Y Kuramı: *X Kuramı: Çalışma isteği düşük

Y Kuramı: Kendisini kontrol eden

(McGregor)

İşini sevmeyen

İşsel motivasyona sahip

Sorumluluktan kaçan

Sorumluluk duygusuna sahip

c) Sistem 4 Modeli: "İnsani Organizasyon"

(Likert)

↳ Otoriter-hiyerarşik Y: Güvençsizlik, korku

↳ İyi ilişkiler Otoriter Y: Babaca

ceza, emir, talimat

Hem ödül hem ceza

Olumlu geri bildirim

↳ Danışıcı Y: İletişim çift yönlü

↳ Katılımcı Y: Yalın iletişim

Astların özerkliği

Çalışanlar yönetime katılır

Güven ortamı

Post-Modern yaklaşımlar: Önemli olan örgüt değil, örgüt çalışanlarıdır. Esneklik

a) Sistem Kuramı:

GİRİDİ: Öğrenci, eğitim çalışanları, araç-gereç vb. DÖNÜT: (geri bildirim)

SÜREC: Eğitim-öğretim süreci

ÇEURE: Sistemin içinde yaşadığı ortam.

ÇIKTI: Mezunlar gibi

* **Entropi**: Sistemdeki düzensizlik ve bozulma eğilimi

b) **Durumsallık Kuramı**: Örgüt ile ilgili her şeyin "mevcut koşullara bağlı" olduğu fikri. Uyum ve uyumluluk.

YÖNETİM SÜREGLERİ

PLANLAMA: Eğitimin temel girdileri: * Öğrenciler * Eğitimci * Eğitim araç-gereçleri * tesisler * Tüketim girdileri * Teknoloji

1) Amaca uygunluk

2) Bütünlük

3) Ölçülebilirlik

4) Geliştirilebilirlik

5) Süreklilik

6) Güvenilirlik

7) Tutumluluk

8) Yalınlık

Planlama Süreci ⇒ Hedef saptama → Hedefleri tanıma → Hedefleri Uygulama →

Uygulama yön. karşılaştırma → Planı yazma-uygulama → Değerlendirme

ÖRGÜTLEME ve EŞGÜDÜMLEME:

a) Formal Örgüt

* Düzen ve tutarlı iş ve işlemleri sağlar.

* Cezalık ve disiplin sağlar.

* Bireyler arası ilişkiler yoğun.

* Doğal gruplar örgütü etkileyebilir.

b) İnformel Örgüt

Sağlıklı bir örgüt yapısı için:

✓ Amac birlikteliği ✓ Ekonomik ✓ İş bölümü-Uzmanlaşma

✓ Birimleşme-Departmanlaşma

✓ Görev ve sorumluluklar açık ve net

✓ Yetki ve sorumluluklar net

✓ Denklik

✓ Her üst yataca bir üstten emir al

✓ Yönetim birliği

✓ Merkezileşme derecesi iyi ayarlanmalı.

✓ İfade dış değ. uyum.

✓ Adalet ve denge.

Dikey örgütlenme:

* Personel sayısı fazla

* Aşağı-üst ilişkileri dikey

- Yöneticilerin çok yönlü olma zorunluluğu

- Yüklerinin aşırı fazla olması

- Yetkilerin fazla olması ve otoriteye kayma

⊕ Hızlı karar verme sorumluluk saptama

disiplini saptama

Dikey ve Kurmal Örgütlenme:

* Yürütme organı → Danışma organı

⊕ Dikey örgütlenmenin sakıncalarını giderir.

- Eşgüdüm zorlaşır

etki artırımı yapılamaz.

Yatay (görevsel) örgütlenme:

* Her şeyin temelinde görevler vardır.

⊕ Açık ve kesin iş bölümü, yetki ve sorumluluk

paylaşımı, ekip çalışması, esneklik

- Eşgüdüm ve denetim zorluğu.

Komite Tipi Örgütlenme:

* Karar verme ve yürütme bir gruba verilir.

⊕ Sağlıklı karar alınır, eşgüdüm kolaylaşır.

- Sorumluluğun bölünmesi

- Yöneticiliğin zayıflaması

- Pratikliğin kaybolması

- Ödüller verilmesi

Eşgüdümleme? ⇒ Eldeki insan ve madde kaynaklarının katkılarının bütünleştirilmesi
Örgüt yönetiminin görünür yüzü.
Yatay ilişkiler - Doğrudan iletişim - Planlama sürecinin BAŞLANGICI
SÜREKLİLİK gerektirir.

KARAR VERME : *Yönetimin Kalbi

⇒ **Sıra - Grup - Örgüt Düzeyindeki Kararlar** : 1 1+ (1) (1+)
⇒ **Kısa - Orta - Uzun Vadeli Kararlar** : 2-3 yıl 3-5 yıl 5-10 yıl

⇒ **Stratejik - Taktik - Uygulama Kararları** : ⇒ **Yapılandırılmış - ve Yapılandırılmamış Kararlar** :
↓ ↓ ↓
Üst Yönetim Ortadüzey Yö. AİH kodlama
Uzun vadeli Orta vadeli Eylemsel kararlar
Öp. tamamını etkiler Ö. yeni bir yön alır
⇒ **Rasyonel - Tatminkar - Optimal Kararlar** :
↓ ↓ ↓
Yarar fazla Örgüt çalışm. Dengeleyici
Maliyet az. Lora yönelik. Örgütlü Çalışm.

Örnek : İlin en iyi okulu olmak ⇒ **stratejik karar** Amaçlara dönük

Yeni bir öğretim yöntemi sunmak ⇒ **taktik karar**

Yeni yöntemin öğretmenlere tanıtımı ⇒ **uygulama kararı**

Karar Verme Modelleri

1) **Geleneksel** → Yönetici - Sengir - Tecrübe - Hızlı karar

2) **Klasik (Rasyonel)** → Amaca dönük - En iyi alternatif örgüt amaçlarına en çok katkı sağlayan.

3) **Yönetimsel** → Karar alıcılar farklı beklentiler ve talepleri olan - Kabul edilebilir değerdeki alternatifleri bulma.
Denge kuran - Tatminkar (sınırlı rasyonel)

4) **Politik** → Popülarlık - Tartışma - Çatışma - Çözümleme - Konsensus inşaatı, orta yol bulma.

5) **Anarşist** → Kural dışılık ⇒ **GÖP KUTUSU** karar verme tekniği
- Seytanın Avukatlığı - Zor kararlar öncesi kullanılan bir göbden geçirme tekniği

1) **Temel S.A.** ⇒ Grubun görüş birliğine vordığı seçeneği eleştirir.

2) **Çoklu Savunma S.A.** ⇒ Aynı anda birkaç kişi S.A. rolü oynar.

3) **Diyalektik Sorgu S.A.** ⇒ Problemlere birbirlerinden en uzak çözümleri üreten grup trf. toplanır.

Motivasyon Kuramları :

a) **Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı** :

fizyolojik → güvenlik → ait olma → itibar ve takdir → kendini gerçekleştirme

b) **ERG (Uyruk - İlişki - Gelişme) Kuramı** :

(Fizyolojik) (Sevme) (Kendini)
ve güvenlik ait olma gerçekleştirme

c) **Motivasyon - Hijyen (Çift Faktör) Kuramı** :

1. **grup gereksinimleri** ⇒ hayvani yönlerimizden kaynaklanan ve içgüdüsel olarak olan çevredeki acılardan korunma ve temel biyolojik iht. bağlı olan diğer öğrenilmiş güdüler.

2. **grup gereksinimleri** ⇒ başarıya yetisi, psikolojik gelişme.

⇒ Eğer insanları güdülemek istiyorsak başarı, tanınma, işin kendisi, sorumluluk ve gelişme üzerinde durmak faydalı olacaktır.

d) Başarı Güçlüğü Kuramı:

a) Başarıya ihtiyacı olanlar b) İlişki kurma ihtiyacı olanlar c) Güç kazanma iht. olanlar.

e) Beklenti Kuramı:

Beklenti ne kadar yüksek ise çaba da o denli yüksek olur.

f) Pekistirme Kuramı:

Ödül - ceza - Pekistirece

h) Amaç Belirleme Kuramı:

Zor ve yüksek hedefler +

g) Eşitlik Kuramı:

Girdi ve çıktı oranları

i) Yükleme Kuramı:

Yetenek - çaba - görevin güçlük derecesi - şans

j) Öz Belirleyicilik Kuramı:

yeterlilik - ilişki - özerklik

Eğitim Denetiminin İlkeleri

- ✓ Amaçlılık
- ✓ Planlılık
- ✓ Süreklilik
- ✓ Nesnellik
- ✓ Bütünlük
- ✓ Durumsallık
- ✓ Açıklık
- ✓ Demokratiklik

Kurum Denetimi:

* Kurumdaki çalışmaları güçlendiren, zayıflatan sebepler belirlenerek gereken önlemlerin uygun yer ve zamanda alınması

* Birimler ve birimler arasındaki ilişkilerin, iletişimin ve koordinasyonun geliştirilmesi

Ders Denetimi:

* Her öğretim yılında en az 1 defa

* Öğretmenin öğretimdeki yetkinliği hakkında fikir sahibi olmak, öğretime ilişkin eksik ve geliştirilmeye açık özelliklerini belirlemek,

uyguladığı öğ. yön. str. geliştirmek, yenilikler hakkında bilgilendirmek vb.

Stratejik Yönetim ⇒ Örgütlenen rekabet ortamında üstünlük elde edilebilmek için izledikleri yol.

Özellikleri:

* Örgütün geleceğine yönelik

* Örgüt açık bir sistemdir.

* " vizyonunu "

* Güne yakından takip edilir.

* İşletme bir bütün olarak algılanır.

* Günesine karşı sosyal sorumluluk taşıır

* Amaçlar, alınan kararlar, faaliyetler içinde en alt birimlere kadar ortak hareket nok.

Yararları:

* İşletmeye belli bir yön kazandırır.

* Farklı amaçlara yönelmeye engel olur.

* Yaratıcı ve sezgisel düşünce yollarını açar

* Kendi amacını gerçekleştirme eğilimi.

* Fırsat ve tehditleri izleme imkanı yakalar.

Stratejik Yönetim Süreci ve Aşamaları

- 1- Gürenin analizi
- 2- Amaçların belirlenmesi
- 3- Stratejik Seçeneklerin Analizi
- 4- S. seçenekler arasında seçim yapılması
- 5- S. uygulanması
- 6- Kontrol ve Değerlendirme

Stratejilerin geliştirilmesinde kullanılabilecek yaklaşımlar:

① Bütünleşmiş Planlama Yaklaşımı:

Sistematik analiz # Bilimsel yöntemler # Stratejik Plan

Örgüt misyonu, uzun vadeli politikalar, amaçlar.

② Uyumlaştırıcı Araştırma Yaklaşımı:

Geniş bakış açısıyla ilkeler oluşturulur.

③ Sezgi Yaklaşımı:

Sebebe-sonuç ilişkisi kurulmaz, tamamen sezgilere göre hareket edilir.

④ Stratejik Faktörleri Belirleme Yaklaşımı:

Kritik unsurlar belirlenir ve örgütün güçlü ve zayıf yönleri ort. çıkar.

⑤ Uygun Faliyet Planı Seçme Yaklaşımı:

Eski bir yaklaşımdır. # Tüketicinin ihtiyaçları # Stratejik faktöre BENZER

⑥ Taklit Yaklaşımı:

Başka işletmelerin amaçlarını gerçekleştirir ve başarıyla yürüttüğü faaliyetleri yapar.

Değişim ⇒ Belli bir sürede herhangi bir şeyde meydana gelen farklılaşma.

Yenileşme ⇒ (inovasyon) Önceden planlanmış olan belirli bir değişim durumu (+)

Reform ⇒ Daha iyi bir duruma getirmek amacıyla yapılan değişiklik, düzeltme.

Gelişme ⇒ Küçükten büyüğe, yalınlıktan karmaşıklığa doğru nitelik ve nicelik açısından ^{değişim}

Yeniden Yapılanma ⇒ Sistemin değişen ihtiyaç ve beklentiler karşısında yapısal değişiklikler yaparak misyonunu devam ettirme, ayakta kalma çabası.

Devrim ⇒ Kısa zamanda gerçekleştirilen ve önemli değişimlere yol açan bir hareket.

⇒ Değişimin Yararları ⇐

* İş tatmini yükselir.

* Gündüleyici bir ortam sağlar.

* Birçok yeni fırsat yaratır.

* Yönetime, örgüte ve işe odaklanmasını sağlar.

* Yeni heyecan.

* Yeni örgüt içi oluşumlar.

* Rutin uygulamalar için gözden geçirme fırsatı.

⇒ Başarılı Değişimin İlkeleri ⇐

✓ Üst düzey trf. desteklenir.

✓ Değişim yavaş ve kademeli

✓ Başarı = güdülenme

✓ Uzman yardımı alınmalı

✓ Bilgilendirilme

✓ Yeterli sayıda insan kaynağı

✓ Değişim uzun bir süreç

✓ Krizdeki fırsatlar görülmeli

✓ Proaktif de olabilir.

✓ Kurumun sorumluluğu

✓ Grup dinamiği

✓ Benzer deneyimler

✓ Sosyal ve davranış bilimleri

✓ Birayın farklılıkları

✓ Çok yönlü eğitim çalışması

✓ Sistem yaklaşımı izlenmeli

✓ Tüm boyutlar kapsanır.

✓ Ekip oluşturulmalı